

RIKSFÖRBUNDET
FRIVILLIGA
SAMHÄLLSARBETARE

Frivilliga samhällsarbetares insatser värda 660 miljoner kronor

- en studie om värdet av de
lagreglerade frivilliguppdragen

SAMMANFATTNING

Riksförbundet frivilliga samhällsarbetare, RFS, organiserar medlemmar med uppdrag som kontaktperson/kontaktfamilj, lekmanövervakare, stödperson, god man och förvaltare. Uppdragen regleras i lag och beslutas huvudsakligen av myndighet inom stat, kommun och landsting. Ett visst arvode utgår men till övervägande del utförs uppdragen ideellt. Förbundet använder samlingsnamnet frivilliga samhällsarbetare för sina medlemmar.

År 2009 beräknade RFS att det ekonomiska värdet av den tid som medlemmar lägger på sina frivilliguppdrag var 463 miljoner kronor per år. Det är vad det skulle kosta samhället att anställa tjänstemän som utför motsvarande insatser. Nu har RFS uppdaterat siffrorna som uträkningen byggde på och **motsvarande siffra är idag 660 miljoner kronor per år.**

Den tid RFS medlemmar lägger på sina frivilliguppdrag motsvarar 1 528 heltidstjänster. Uträkningen baseras på en månadslön om 25 400 kronor inklusive sociala avgifter, ingångslönen för en nyexaminerad socionom utan arbetslivserfarenhet. Om det arvode som utgår till uppdragstagarna per år, 157 miljoner kronor, dras av blir värdet av medlemmarnas insatser 500 miljoner kronor. Det är den besparing samhället gör genom att låta frivilliga utföra dessa insatser.

RFS medlemmar utför cirka 14 procent av de uppskattningsvis 150 000 lagreglerade frivilliguppdrag som utförs i Sverige varje år. Om samtliga uppdrag skulle ersättas av tjänstemannatid skulle det motsvara 5 miljarder kronor, förutsatt att den tid RFS medlemmar lägger ner på uppdragen är representativt för alla.

RFS tror på värdet av frivilligheten i dessa uppdrag. Det finns ett betydande mervärde i att det är en medmänniska som hjälper en annan. För många brukare/klienter/patienter/huvudmän

är mötet med den frivilliga samhällsarbetaren den enda kontakten som inte är med en myndighetsperson.

RFS vill att myndigheterna förstår värdet av dessa frivilliginsatser och satsar på att ge uppdragstagarna det stöd som behövs, så att de kan utföra uppdragen på bästa sätt. Det behövs för att skapa rättssäkerhet för de personer som ska få stödinsatsen.

METOD

RFS är en ideell organisation med små resurser att utföra denna typ av studier utan projektförfinansiering. Vid 2009 års studie samlade RFS in information från 6 421 medlemmar via föreningarna.

Denna gång har vi använt en webbaserad enkät som mejlats ut till de medlemmar som förbundet har mejladresser till, cirka 4 300. 1 068 svarade på enkäten och av dessa hade 1 044 pågående uppdrag. Det vill säga, 24 personer hade inget uppdrag för tillfället, vilket motsvarar 2 procent av de svarande. Att de inte har något uppdrag beror framförallt på att de är mellan ett avslutat uppdrag och väntar på ett nytt. Även vid studien som genomfördes 2009 var det 2 procent som inte hade något uppdrag.

Vid en jämförelse av resultatet av denna undersökning och den som genomfördes år 2009 framkommer att proportionerna i svaren är liknande, till exempel vilken typ av uppdrag medlemmarna har. Det borgar för trovärdiga siffror.

Den förändring som skett är att den senaste studien visar att medlemmarna lägger i snitt en halvtimme mer per uppdrag och vecka jämfört med 2009 (3 timmar jämfört med 2,5 timme). RFS bedömer det som rimligt att de uppdaterade siffrorna speglar verkligheten och att de kan

skalas upp att gälla för RFS sammanlagt 6 931 medlemmar.

ANTAL UPPDRAG

För att skala upp de uppdaterade siffrorna till att gälla RFS alla medlemmar, totalt 6 931 personer, räknades 139 personer bort, det vill säga 2 procent (not 1). Det är den andel som enligt undersökningen saknar uppdrag för närvarande. Utgångspunkten är därmed att 6 792 medlemmar har pågående uppdrag.

Då de uppdaterade siffrorna visar att medlemmarna i snitt har 3 uppdrag var (samma siffra som 2009) innebär det att de sammanlagt har 20 376 frivilliguppdrag runt om i landet (not 2).

Som jämförelse kan nämnas att RFS uppskattar att cirka 150 000 personer i Sverige varje år får stöd av en person som har lagreglerat frivilliguppdrag. Uppskattningen baseras på statistik från bland annat Socialstyrelsen och Kriminalvården. Nationell statistik för huvudmän med god man eller förvaltare saknas, men en allmän uppfattning är att antalet huvudmän är cirka 100 000. 14 procent av dessa 150 000 uppdrag utförs av RFS medlemmar.

HUR MÅNGA TIMMAR ÄGNAS ÅT UPPDRAGEN?

I snitt lägger medlemmarna ner 3 timmar per vecka och uppdrag, det är en ökning med en halvtimme jämfört med studien 2009. De flesta är överens om att det är väldigt olika mellan uppdrag och över tid. En huvudman med psykisk funktionsnedsättning är till exempel ofta mer krävande än en dement huvudman som vistas på ett äldreboende.

Inom uppdraget kontaktperson och kontaktfamilj märks en skillnad mellan kommuner. Vissa kommuner har standardlösningar där uppdragen ligger på cirka 3 timmar i veckan. Andra kommuner hittar individuella lösningar som då ser olika ut. Uppdragstagarna ägnar generellt mer tid än de behöver enligt kontraktet.

EKONOMISKT VÄRDE

Den som utför ett lagreglerat frivilliguppdrag får ett visst arvode. Besöken på häkte och anstalt görs helt ideellt medan de övriga uppdragen arvoderas. Arvodena kan variera i olika delar av landet. Här redovisas ett snittarvode per uppdrag och månad, baserat på en enkät som RFS medlemmar svarade på 2013.

Lekmannaövervakare: 250:-

Kontaktperson enligt SoL: 760:-

Kontaktperson enligt LSS: 760:-

Kontaktfamilj: 500:-

Stödfamilj: 500:-

God man och förvaltare: 740:-

Stödperson: 1 000:-

Därutöver betalas ofta en omkostnadsersättning, men detta motsvarar de kostnader som uppdraget medför och har därför inte medräknats här. Genomsnittsvärdet blir ett arvode på 644 kronor och denna summa har här använts i våra beräkningar.

Sammanräknat har medlemmarna i lokalföreningarna 20 376 uppdrag och ägnar 61 128 timmar i veckan åt sina uppdrag (not 3). Dessa timmar motsvarar 1 528 heltidsanställda med veckoarbetstid på 40 timmar (not 4).

Med en lön på till exempel 25 400 kronor (ingångslön för en nyexaminerad socionom utan arbetslivserfarenhet, uppgift från Akademikerförbundet, SSR) motsvarar RFS medlemmars insatser under ett år, inklusive sociala avgifter, det ekonomiska värdet om 661 344 000 kronor, det vill säga 661 miljoner kronor per år (not 5). Det är vad det skulle kosta samhället att anställa tjänstemän som utför motsvarande insatser.

Efter avdrag för det sammanlagda beloppet av ett års arvoden, 157 465 728 kronor (not 6), är de insatser RFS medlemmar utför under ett år värt 503 878 272 kronor, det vill säga 503 miljoner kronor per år (not 7).

Uppskattningsvis får 150 000 individer i hela landet varje år stöd av en person som har ett lagreglerade frivilliguppdrag. Om samtliga skulle ersättas av tjänstemannatid skulle det motsvara 5 miljarder kronor, förutsatt att den tid RFS medlemmar lägger ner på uppdragen är representativt för alla (not 8-12)

FORTSATT STUDIER

Förbundet får ständigt signaler från medlemmar som upplever att de inte får den uppmärksamhet och uppföljning som de tycker behövs och att de lokala skillnaderna är alltför stora. De frivilliga samhällsarbetsarnas skyldigheter i uppdragen regleras i lag men vilka skyldigheter stat, kommun eller landsting har gentemot den som tar ett uppdrag finns inte reglerat. Därför ser det också väldigt olika ut i olika delar av landet.

Trots att de lagreglerade frivilliguppdragen är den största öppenvårdsinsatsen i landets kommuner har varken Socialstyrelsen eller Sveriges kommuner eller landsting några liknande studier. Som ideell frivilligorganisation har RFS begränsade resurser till denna typ av studier. Samtidigt ser förbundet ett stort behov

av att påvisa de skillnader som råder vad gäller handledning, kunskapsstöd och uppmärksamhet till frivilliga samhällsarbetare runt om i landet.

RFS ser ett stort värde att behålla de lagreglerade frivilliguppdragen då det innebär ett mervärde att en medmänniska hjälper en annan. För många brukare/klienter/patienter/huvudmän är kontakten med den frivilliga samhällsarbetaren den enda som inte är med en myndighetsperson.

För att värna rättssäkerheten för brukarna tror RFS att det behövs tydligare rekommendationer till berörda myndigheter för hur insatserna ska följas upp och klarhet i vad brukaren kan förvänta sig. RFS har i Rättssäkerhetsprojektet tagit fram en metod som kan användas av myndigheterna lokalt för att tillsammans

med lokalföreningen utveckla stödet till dem som har frivilliguppdragen. Slutrapport och metodbok är att ladda ner på www.rfs.se/rattssakerhetsprojektet

2014-11-28

Riksförbundet frivilliga samhällsarbetare

Agneta Zedell

Gunilla Sundblad

Förbundsordförande

Förbundssekreterare

Uträkning av RFS medlemmars uppdrag:

Fotnot

1) Medlemmar som har pågående uppdrag: 6 931 medlemmar - 139 medlemmar (2 procent) som saknar uppdrag = 6 792 medlemmar.

2) Totala antal uppdrag: 6 792 medlemmar x 3 uppdrag = 20 376 uppdrag.

3) Totala antalet timmar i uppdrag: 20 376 uppdrag x 3 tim per vecka = 61 128 timmar per vecka.

4) Uppdragen omvandlat i heltidstjänster: 61 128 tim per vecka/40 tim arbetsvecka = 1 528 heltidstjänster.

5) Uppdragen motsvarande lön: 1 528 heltidstjänster x 25 400 kronor + sociala avgifter (42 procent) = 55 112 000 kr per/månad x 12 mån = 661 344 000 kronor per år = **cirka 660 miljoner kronor per år**

6) Arvodesavdragen: snittarvodet 644 kronor x 20 376 uppdrag = 13 122 144 kronor som betalas ut i arvoden/månad x 12 mån = 157 465 728 kronor per år.

7) Uppdragen motsvarande lön minus arvoden: 661 344 000 - 157 465 728 = 503 878 272 = **cirka 500 miljoner kronor per år**

Uträkning av alla uppdrag i landet

8) Totalt antal timmar i samtliga uppdrag i landet: 150 000 uppdrag x 3 tim = 450 000 timmar per

vecka.

9) Uppdragen omvandlat i heltidstjänster: 450 000 /40 timmars arbetsvecka = 11 250 heltidstjänster

10) Uppdragen motsvarande lön: 11 250 heltidstjänster x 25 400 kr + sociala avgifter (42 procent) = 405 765 000 kronor/månad x 12 månader = 4 869 180 000 = **cirka 5 miljarder**

11) Arvodesavdragen: snittarvodet 644 kronor x 150 000 = 96 600 000 kronor som betalas ut i arvoden/månad x 12 mån = 1 159 200 000

12) Uppdragen motsvarande lön minus arvoden: 4 869 180 000 - 1 159 200 000 = 3 709 980 000

FAKTA OM RFS

Riksförbundet frivilliga samhällsarbetare

RFS består av cirka 70 lokalföreningar med cirka 6 500 medlemmar som har uppdrag som lekmanövervakare, kontaktperson, kontaktfamilj, stödfamilj, stödperson, god man, förvaltare, särskilt förordnad vårdnadshavare och som är besökare på häkten och anstalter.

RFS arbetar för att alla brukare, klienter, patienter och huvudmän som är i behov av stöd från frivilliga samhällsarbetare ska få en rättssäker insats med god kvalitet.

Läs mer på www.rfs.se eller kontakta RFS kansli info@rfs.se, 08-556 068 30